

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Reverendi Patris Alberti Chanowsky è Societate Iesv
Vestigivm Boëmiæ Piæ seu: Res Qvædam Memoratv
dignæ, quæ in Boëmia præsertim in Districtu Prachensi &
Pilsensi, vel ab hominibus sunt piè erga Deum ...**

Chanovský, Albrecht

Pragae, 1659

Auctaria.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-50656](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-50656)

ficiam montes sunt ad meridiem, versus Bavariam vbi incipit Hercynia silva, quæ cingit Boemiam: sunt etiam ad septentrionem alij montes oppositi, & profunda vallis interiacet inter utrosque tantaque est inter utrosque differentia, ut non nunquam ad septentrionem æstas, ad meridiem verò hyems esse videatur: Illic nullæ nives, hic maximæ reperiantur. Quod ipse Anno 1639. expertus fui, cum illas magnas nives transirem; Eam ob causam multò citius in vna parte Montium Mefsis, quàm in altera absolvitur.

Idem reperitur inter Dominium Biessin, & Dominium Czachrovv, vbi campi sunt contigui, quos vnus tantùm quodam modo sulcus dividens facit, ut dum in parte Czachrovviensisunt frigora hyemalia, in agro Biessinensi sit calor æstivus; hic Mefsis illic frumentum immaturum conspiciatur, quæ causa sit tantæ diversitatis disputens Philosophi.

Auctaria.

Innumera sunt naturæ miracula pariter & munera intra Boemiam, quæ singula, qui persequi vellet codices benè grandes impleret, nam soli illi montes Boemiæ septentrionales dicti *Gigantes* totum exigent; ego hic paucula obiter, ut se memoriæ obtulerunt, consignabo.

Propè oppidum Mitlvaldium, qua versus Ziambergam iter est, mons eminet, cuius latus vnum sæpe est nivibus plenissimum, quando alteram floribus est amantissimè conspectum. Ja

In districtu *Cubitenſi* locus eſt in Fundis excellentiſſimi comitis *Heſſevici* de *Noſtitz* *Boemiae* Cancellarij igne ſubterraneo perpetuo fumans, crebroque flammis conſulcans.

In eodem districtu mira varietate ſunt *Thermae* multiplices, partim noxiae, partim varios ad verſus morbos mirè ſalubres; tepentes aliae, aliae nimio fervore bullientes.

Hic praeterea aquae, quas dicimus acidulas, ſunt toto ſparsiſt districtu viribus medicis, & ſapore admodum diverſa.

Sed & fluminum *Boemiae* mira eſt differentia, nam ſolus *Moldavan* *Pragam* triplici colore varius pervadit, ea ſiquidem parte, quâ veterem allambit urbem, candore, quem ab *Miſa* accepit, ſpecioſus incedit; ripam verò adverſam terro, quem à *Sazavva* aquis hauſit, ſquallore alluit, medias verò nativo ſuo vivore gratioſus delabitur. *VVaravva* margaritarum, aurique ferax, cryſtallinis ubique pellucet undis. Quin *Salvones* ipſi aquarum *Boemiae* diverſitatem notant, qui è mari per adverſum *Albim* huc eluſtati, *Moldavam* deinde, & *Aquilam* ac *VVaravvam* magno frequentant numero, egra, *Sazavvâ*, *Miſâ*, *Luznicâ* penè deſertis relictis.

Lapides pretioſi circa *Giczinium* & alibi ingenti Numero, ſed & ingenti magnitudine colliguntur nam & ego vidi *Rubinam* *Boemicam* magnitudinis cubitalis pondo 60. aut 70. librarum atque huic magnitudine, & pondere amulum *Topazium*.

In districtu *Prachenſi* minutae gemmae granatae ita ſparſim per ſolum jacent ut eas anſeres cum granime de glutiant quales ego ex unius anſeris ſtomacho circiter 60. exemptas vidi.

Habet praeterea *Boemia* *Adamantes*, *Iaspides*, *Saphiros* *Cryſtalum*, ſed & *Carbunculi* ſunt hic quandoque inventi, ut & gemmae aliae generis diverſi.

Illud autem est in metallis admirandum quod aurum & argentum in Boemia saepius è terra in altum virgarum & culmorum instar ex creverit; nam & fodinae Kutenbergenses originem, nomenque inde habent quod Monachus quispiam Cisterciensis, cum per silvas errans in virgam argenteam è terra frontis instar egressam incidisset, vester suam religiosam, germanis *Khutten* dictam ex ea ne memoriam loci illius amitteret, suspendere tantisper dum celeri pede in caenobium regressus Abbati suo rem nunciaret.

Sic Rudolphi secundi Caesaris temporibus in Prachenensi districtu messorum unus, dum frumentum demetit, inter spicas alias culmum aureum demessuit, qui cum frumento reliquo excreverat de terra.

Quandoque etiam vitibus se aurum filatim circum plectit è terra excrevens; aliquando verò intra arbores invenitur circa medullas & venas instar tenuissimi funiculi in altum educum.

Vitrum Moschoviticum etiam circa Kaczovv inveniri potest.

Terra sigillata, tanti in remedica usus, albi pariter, & rufi coloris propè Jablonam, & alibi erivitur.

Sal saepius in Boemia repertus, ut & temporibus Ferdinandi primi Caesaris in districtu Reginae Headecensi; sed abundantia salis exteri reges ab eruendo Patrio avertit.

Mala aurea, mala gravata, mala citrina, ficus, piper, aliaque ejusmodi fructuum & aromatum genera, intra hortos Boemiae proveniunt: certe crocus Majorum Nostrorum aetate Lidochovvicij tanta colligebatur copia, ut quotannis aliquod urnarum vas impleret, cujus singuli sextarij florenno vno venibant.

Gossypium etiam tam rarum naturae donum est in Boemia deprehensum, Nec

Nec minus & atrocissima venena germinat Boemia, nam & Napellus, venenorum Rex, caruleus pariter ac albus magna copia provenit, in quo miratus sum aliquando naturæ providentiam, quæ pecoribus ne peste hac gramini permixta exanimarentur, illud indidit, ut Napellum mox toto è gramine & pabulo evolvant, evolutumque ore detrudant ad latus, nec eo ullo modo pasci velint.

Monstra, variaque animantium prodigia sæpè in Boemia visa, quale & illud est quadrupes quod in horto virginum Carmelitanarum in Parva Praga depictum spectatur.

Animalium verò genera sunt plurima in Boemia, inter quæ Aquilæ, Lynces, Bubali, Taxii, Castores, Lutræ, Martes, Mustelæ Putorij, Vrsi, Scorpiones, Serpentes, & quidem etiam nonnulli caput diademate ornati, quale unius diadema apud me spectaculo servo.

Piscium etiam tot genera est reperire, ac formas, ut Illustrissimus Dominus Franciscus de Sternberg Horazdiovicij è solo Fluvio Vvatava exemplorum in uno eodemque prandio habuerit super mensam viginti duo genera diversorum.

Est etiam intra Boemia vocale quoddam genus, minorum pisciculorum, qui ubi se à piscatoribus clausos advertunt, sibilis, gemitibusque sortem suam intra aquam, ac etiam aquam extractum in modum deplorant.

Coll. Soc. Jov. Tacit. 1661.
A. M. D. G.